

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14?find#Text>.
2. Кузнецов В. В., Семчук Н. О., Чабанюк В. Д. Кримінально-правова охорона моральності неповнолітніх: порівняльне-правове дослідження. Київ, 2017. 278 с.
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Рачкован Данило Олександрович,
курсант 1 факультету Донецького
державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник
викладач кафедри кримінального права
та кримінології факультету № 1
Донецького державного університету
внутрішніх справ **Федорчак І. В.**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Особлива частина кримінального права України є однією з ключових складових цієї галузі, яка визначає кримінально-правову характеристику злочинів і відповідальність за їх вчинення. В умовах сучасних викликів, таких як зміна соціально-економічних умов, розвиток нових форм злочинності та реформування законодавства, актуалізується питання удосконалення норм Особливої частини кримінального права. Основними завданнями є забезпечення ефективної кримінально-правової охорони суспільних відносин, підвищення юридичної визначеності норм і їх адаптація до сучасних викликів.

Юридична визначеність норм Особливої частини кримінального права є фундаментальною вимогою для забезпечення правосуддя. Вона забезпечує зрозумілість кримінально-правових приписів як для правозастосовників, так і для громадян. У цьому контексті необхідно враховувати як наукові розробки, так і практику правозастосування. На думку провідних науковців, таких як Баулін Ю. В. та Тацій В. Я., одним із пріоритетів є аналіз ефективності чинних норм

Особливої частини у протидії злочинності, а також їх відповідність сучасним суспільним потребам [1, с. 25].

Злочини, передбачені Особливою частиною Кримінального кодексу України (ККУ), можна поділити на кілька категорій залежно від об'єкта кримінально-правової охорони, таких як життя і здоров'я особи, власність, громадська безпека тощо. Однак одним із проблемних аспектів є наявність колізій та прогалин у формулюванні окремих статей. Це ускладнює правильне застосування норм і може призводити до порушення принципу справедливості. Наприклад, важливим питанням є визначення обставин, що впливають на кваліфікацію злочину, таких як мотив, мета та суб'єктивна сторона діяння.

Особливої уваги потребують питання протидії новітнім формам злочинності, таким як кіберзлочинність, екологічні злочини, торгівля людьми тощо. Злочини у сфері інформаційних технологій стають усе більш актуальними в умовах цифровізації суспільства. Незважаючи на існування відповідних норм, таких як стаття 361 ККУ («Несанкціоноване втручання в роботу комп'ютерів»), практика їх застосування залишається недостатньо розробленою. Це зумовлює необхідність розробки нових підходів до кримінально-правової кваліфікації таких діянь [3, с. 317].

Іншим важливим аспектом є врахування змін у суспільних відносинах, які можуть впливати на злочинність. Наприклад, зміни у сфері економіки та фінансів призводять до появи нових способів шахрайства, розкрадань та інших економічних злочинів. Законодавець повинен своєчасно реагувати на такі виклики шляхом адаптації кримінального законодавства. На думку І.В. Тетарчука та Т. Є. Дяків, важливим є постійний моніторинг ефективності чинних норм Особливої частини, а також аналіз практики їх застосування для виявлення недоліків і пошуку шляхів їх усунення [2, с. 219].

Ще одним проблемним аспектом є співвідношення норм Особливої частини ККУ із загальними принципами кримінального права, такими як законність, гуманізм і справедливість. Неправильне застосування норм Особливої частини може призводити до порушення прав і свобод особи, зокрема через невідповідність покарання ступеню суспільної небезпеки злочину. Тому необхідним є забезпечення балансу між захистом суспільних інтересів і дотриманням прав людини [1, с. 26].

Значна увага повинна приділятися і гармонізації українського кримінального законодавства з міжнародними стандартами. Це стосується як адаптації норм до вимог міжнародного права, так і врахування практики Європейського суду з прав людини. Наприклад, відповідно до європейських стандартів, кримінальна відповідальність має застосовуватися лише як крайній захід, що вимагає перегляду окремих положень Особливої частини ККУ [3, с. 318].

Окремим напрямком є вдосконалення положень Особливої частини ККУ, які регулюють злочини проти життя і здоров'я особи. Зміни в медичній та біотехнологічній сферах створюють нові ризики, що вимагають адекватної кримінально-правової реакції. Зокрема, необхідно визначити кримінальну відповідальність за зловживання новітніми медичними технологіями, що може включати як розробку нових статей, так і уточнення існуючих.

Отже, Особлива частина кримінального права України стикається з багатьма актуальними проблемами, які потребують вирішення. Серед них – удосконалення норм для протидії новітнім формам злочинності, усунення колізій і прогалин у законодавстві, забезпечення відповідності норм міжнародним стандартам та підвищення ефективності їх застосування. Усі ці завдання вимагають комплексного підходу, що включає як наукові дослідження, так і активну взаємодію між законодавцем, правозастосовниками та громадянським суспільством.

Список використаних джерел

1. Баулін Ю. В., Тацій В. Я. Завдання вітчизняної кримінально-правової науки в умовах реформування кримінального законодавства України. *Право України*. 2020. № 2. С. 17–30.

2. Кримінальне право України : навчальний посібник для підготовки до іспитів / упоряд. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 239 с.

3. Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду – Великої Палати та Касаційного кримінального суду (практика 2020 року)/ упор. Ткачук О.М. Харків: Право, 2021. 378 с.